

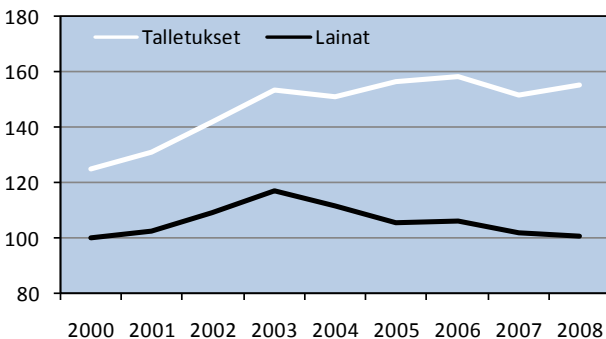
Juuso Kaarevirta: Kiinan pankkien toimintamalli muuttuu talouden rakenteiden mukana.

Kiinan pankkisektorilla on tehty merkittäviä rakenne-
muutoksia viimeisen kymmenen vuoden aikana. Sek-
tori on silti edelleen käytännössä kokonaan valtion
hallinnassa, vaikka ulkomaisten pankkien toiminta
Kiinassa on lisääntynyt ja osa pankeista on listautu-
nut pörssiin. Kiinalaispankit ovat selviytyneet tähän
asti haasteista hyvin, mutta Kiinan talouden raken-
teen muuttuessa tulevaisuudessa yhä kulutus-
vetoisemmaksi on pankkien edessä koko toiminta-
mallin uudistaminen.

Kiinalaispankit maailman suurimpia

Kiinan rahoitussektori on varsin pankkipainotteinen.
Pankkien talletuskanta viime vuoden lopulla oli 50 %
BKT:ta suurempi ja pankkien lainakanta yhtä suuri
BKT:n kanssa. Sektoria dominoivat neljä suurta
valtionpankkia: Industrial and Commercial Bank of
China (ICBC), China Construction Bank (CCB),
Bank of China (BoC) ja Agricultural Bank of China
(ABC), joiden hallussa on noin puolet talletuksista.
Kaikki neljä suurpankkia on saneerattu kymmenen
vuoden sisällä valtion suoralla tuella, missä yhteydes-
sä suuri osa pankkien hoitamattomista saamisista
siirrettiin roskapankkeihin. Operaatioiden sekä nope-
an talouden ja lainakannan kasvun avulla liikepank-
kien hoitamattomien saamisten osuus lainakannasta
on saatu laskemaan jo keskimäärin 2 prosenttiin.

Talletus- ja lainakannan kehitys, %-osuus BKT:stä vuoden lopussa

Lähde: Kiinan keskuspankki ja tilastovirasto.

Kansainvälisen talouskriisin myllerryksessä kiinalais-
pankit ovat pörssi-arvolla mitattuna nousseet maail-
man suurimmiksi pankeiksi. ICBC on suurin, CCB
toiseksi suurin ja BoC kolmanneksi suurin. Pörssi-

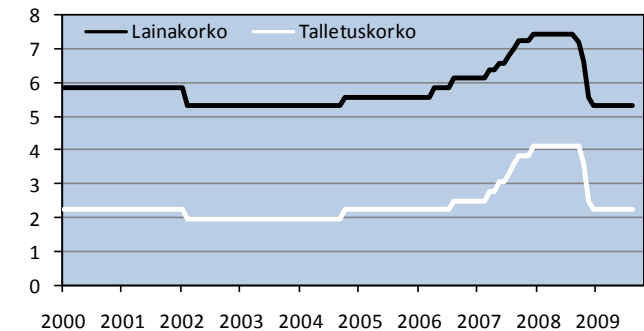
listautumiseen valmistautuva ABC tulee myös nou-
semaan listalla korkealle. Pääoman määrällä mitattu-
na kolme suurta kiinalaispankkia ovat sijan kymme-
nen tietämällä.

Kiinan integroitua yhä syvemmälle maailman-
talouteen myös kiinalaispankit ovat lisänneet toimin-
taansa ulkomailla. Kolmella suurella listatulla pankil-
la on haarakonttoreita ympäri maailmaa, ja myös
joitakin yritysostoja on nähty. Kiinalaispankkien
ulkomaisen toiminnan uskotaan lisääntyvän hitaasti
tulevina vuosina.

Pankit hyvin kannattavia

Vaikka valtionvetoisten pankkien tehokkuudessa on
huomattavasti parantamisen varaa, pankkien voitot
ovat nopean talouskasvun tukemana kasvaneet erit-
täin nopeasti viime vuosina. Vaikka tuloskehitys on
kärsinyt talouskasvun hidastumisesta, neljä suurinta
pankkia kasvattivat viime vuonna voittojaan 10–40 %
vuotta aiemmasta yhteensä yli 200 miljardiin juuniin
(20 mrd. euroa). Valtaosa suurten pankkien tuloista
tulee perustoiminnasta – pankit saavat runsaasti uusia
talletuksia, jotka ne lainaavat korkeammalla korolla
eteenpäin. Erilaisten palvelumaksujen osuus tuloista
on suurissa pankeissa 10–15 %, joskin perinteisesti
ulkomaankaupan palveluihin ja valuutanvaihtoon
muita enemmän keskittyneessä Bank of Chinassa
palvelumaksujen osuus tuloista on hieman suurempi.

Keskuspankin 12-kuukauden viitekorot, %

Lähde: Kiinan keskuspankki.

Pankkien on vaikea kilpailla korkomarginaaleilla,
sillä pankit eivät voi asettaa korkoja vapaasti. Laina-
koron on oltava vähintään 90 % keskuspankin aset-
tamasta viitekorosta ja talletuksille myönnettävä kor-
ko saa olla enintään 10 % suurempi kuin viitekorko.

Viitekorolla myönnetään noin kolmannes lainoista, ja viitekoron ylittävällä korolla myönnettävien lainojen osuus on laskenut kuluvana vuonna myös lähelle kolmannesta. Viime vuonna suurimpien pankkien nettomarginaalit olivat 3 prosentin tietämillä, mikä ei ole kansainvälisesti vertailtuna erityisen korkea taso. Pankkien valtavat voitot perustuvatkin marginaalin sijaan pitkälti lainanannon volyymin lisäämiseen. Korkorajoitteiden poistamisesta on keskusteltu jonkin verran, mutta ainakaan toistaiseksi viranomaiset eivät ole halunneet asiassa toimia.

Ulkomaisista pankeista ei kilpailu-uhkaa kotimarkkinoilla

Kiina vapautti WTO-sitoumustensa mukaisesti vuoden 2006 lopulla ulkomaisten pankkien toimintamahdollisuuksia. Toiminta on kuitenkin vielä varsin vähäistä (muutama prosentti koko sektorin varoista), ja niiden toiminta on keskittynyt ensisijaisesti yritysasiakkaisiin. Ulkomaisten pankkien toiminnan laajentamista hidastaa etenkin viranomaisten asettama merkittävä konttorikohtainen pääomavaatimus.

Ulkomaalaisia pankeja toimii useissa kiinalaispankeissa strategisina sijoittajina, joiden on toivottu lisäävän erityisesti kiinalaispankkien riskienhallintaitoja. Ulkomaisille sijoittajille myydyt omistusosuudet ovat kuitenkin pieniä ja niiden vaikutusmahdollisuus suurten kiinalaispankkien toimintaan on kyseenalaistettu. Kansainvälisen finanssikriisin myötä useat ulkomaiset pankit ovat kuluvan vuoden aikana vetäytyneet strategisista sijoituksistaan.

Taluskriisin suorat vaikutukset pankkeihin vähäisiä

Kiinan pankkisektori on selvinnyt kansainvälisestä taluskriisistä vähin vaurioin. Pankkien toiminta ulkomaisilla markkinoilla on ollut verrattain vähäistä, sillä Kiina rajoittaa tiukasti pääomanliikkeitä. Yhteensä pankit ovat tehneet muutamien miljardien dollarien alaskirjaukset sub-primesidonnaisista velkakirjoista.

Välillisesti kiinalaispankit ovat kuitenkin taluskriisin ytimessä, sillä viranomaiset liittivät marraskuussa 2008 pankkien lainanannon voimakkaan kasvattamisen osaksi talouden elvytyspakettia. Lainakanta on kasvanut kuluvan vuoden aikana hyvin nopeasti, ja elokuun lopussa kanta oli kolmanneksen suurempi kuin vuotta aiemmin. Valtion kannustamana pankit ovat joutuneet rahoittamaan nopealla aikataululla päätettyjä uusia hankkeita, joista osan pelätään olevan virheinvestointeja. Samalla pankkien hoitamattomat saamiset suhteessa lainakantaan saattavat kääntyä jälleen kasvuun lähivuosina.

Pankkien toimintamallin muututtava

Pidemmällä aikavälillä Kiinalla on tarve pienentää säästämisastetta, jotta talouden rakennetta voitaisiin muuttaa entistä kulutusvetoisemmaksi. Säästämisen vähentyessä tai ainakin sen kasvun hidastuessa ehtyy myös liikepankkien saama talletusvirta. Pankkien onkin alettava etsiä uusia tulonlähteitä perustoiminnan rinnalle.

Kulutuksen lisääntyessä uusia pankkien rahasampoja odotetaan luottokorttitoiminnasta ja kulutusluotoista. Toisaalta Kiina kehittää jatkuvasti rahoitusjärjestelmäänsä, mikä luo pankeille uusia ansaintamahdollisuuksia. Järjestelmän kehittyessä ja Kiinan rikastuessa mm. erilaisille varainhoitopalveluille syntyy yhä enemmän kysyntää. Tällä hetkellä sijoitusvaihtoehtoja ovat käytännössä vain pankkitalletukset ja Kiinan tapauksessa varsin riskialttiit osakemarkkinat. On kuitenkin vaikea nähdä, että uudet palvelut pystyisivät täysin korvaamaan peruspankkitoiminnasta saatavien tulojen supistumista, kun säästämisaste tulevaisuudessa pienenee.

Juuso Kaaresvirta on BOFITin ekonomisti